Ч. 263. Середа 2 грудня (19 падолиста) 1908. Рік XVIII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.
РЕДАКЦИЯ і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.
ПИСЬМА приймають ся лиш франковані.
РУКОПИСИ звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.
РЕКЛЯМАЦИЇ незапечатані вільні від оплати почтової.

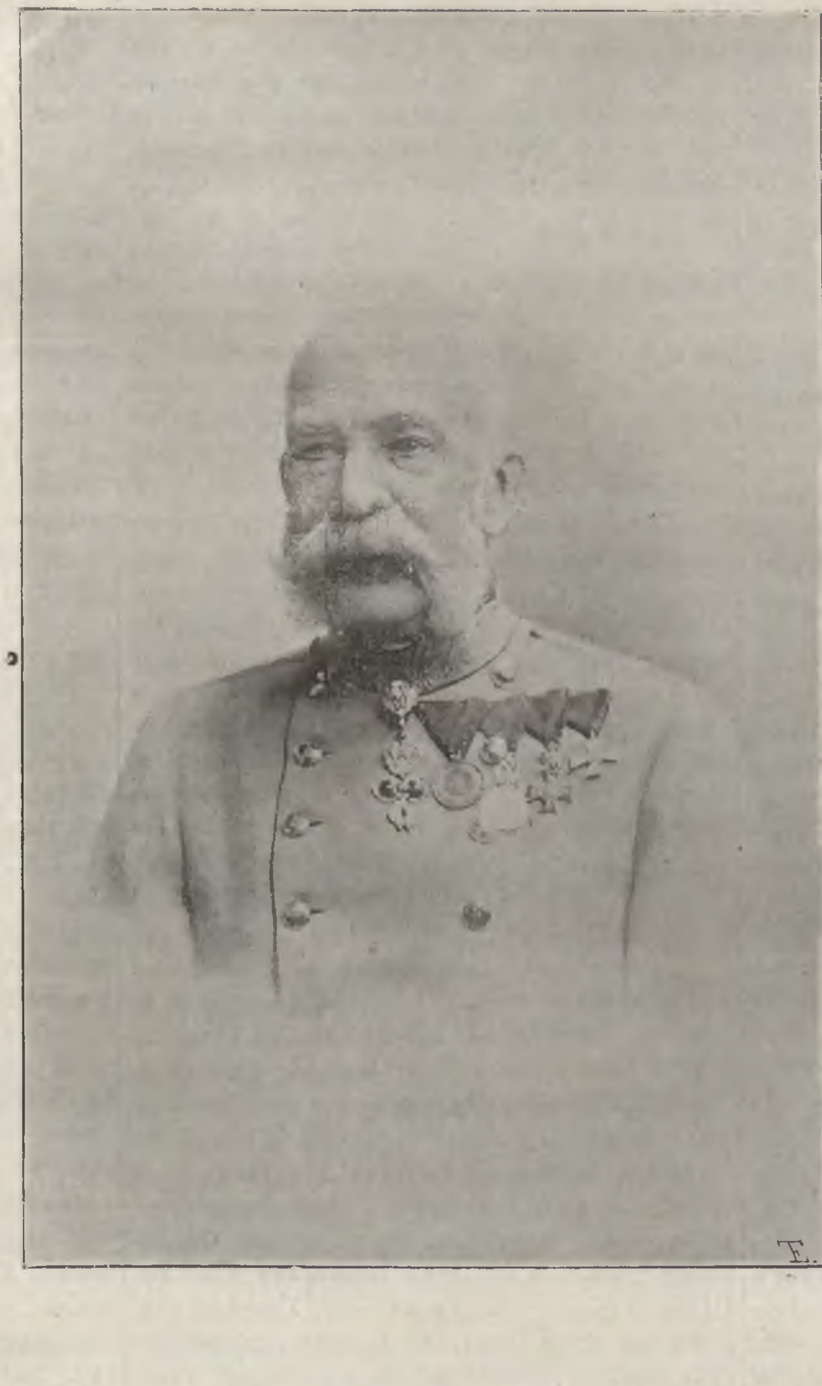
НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата
у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостах на провінциї
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с
З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с

Жий нам, Володїтелю, ще многі лїта!

Завтрішний день запише ся золотими буквами в історії нашої монархії і єї народів, бо завтра обходить наш Монарх і Володїтель, наймилостивійше нам пануючий Цїсар Франц Йосиф I рідке сьвято шістьдесятьлїтного володїня, а день сей постановила сьвяткувати цїла монархія в своїх найдальших закутинах з незвичайним торжеством. Такого торжества ще наша монархія і єї народи не видали, бо зложили ся на него обставини, які лиш рідко бувають в житю народів.

Шїсдесять лїт володарства — се само вже говорить богато про себе, але оно набирає ще більшого і глубшого значіня, коли возьмемо під розвагу Найдостойнїйшу Особу Найв. Ювилята і все то, що через шїсдесять лїт звязало ся тїсно з нею. Лиш дуже мало примірів дає нам история, в котрих би особа Монарха так тїсно була звязана з державним і народним житєм та зі всїми великими подїями мало що не цїлого сьвіта, як Особа нашого Найясн. Пана а і межи тими примірами займає она найвиднїйше місце, бо не було доси і нема другого такого монарха, котрого би майже весь сьвіт, свої і чужі, навіть дуже далекі народи і їх володїтелї, так високо цїнили і поважали, та котрому би при кождій нагодї так віддавали найвисшу честь і пошану, як нашому всемилостивійшому Монарсї.

А коли хто спитає, де причина того, то у відповіди на то скажемо, що незвичайна сьвітлість і крішкість характеру, що совістне як рідко понимане своїх обовязків і неутомима трудолюбивість та справедливість сполучена з незвичайною добротою серця і печаливостию о добро підчинених Єму народів, поставили нашого Найясн. Пана на тім степени висоти, на котрім він став ся взірцем володїтеля. Отсї всї і многі иншї прикмети спонукали всї народи монархії віддати завтрішного дня прилюдно і велегласно честь і поклін улюбленому Монарсї, а до загального торжества прилучаємо й ми свій слабий голос та в імени руского народу кличемо:

Жий нам, Володїтелю, ще многі лїта!

В шісдесяті роковини володарства.

Щоденна часопись а до того ще й наша за мала, щоби докладно описати і змалювати житє так великого і славного мужа як наш Найясн. Пан, длятого мусимо тут обмежити ся лиш на коротеньких даних, щоби бодай хоч дещо важнійшого пригадати нашій публиці з житя нашого Монарха в день так великого Єго сьвята.

Молоді літа ціс. Франц Йосифа I.

Цісар Франц Йосиф I. єсть сином бл. п. Архікн. Франца Кароля і баварско-княжни Софії та родив ся саме на Спаса, дня 18 серпня 1830 р. на замку в Ляксенбурзі під Віднем. Маленький Архікнязь прожив свої перші літа ще при своім дідуневи ціс. Францу I. По смерти сего цісаря засів на престолі найстарший єго син а дядько маленького Архікнязя, Фердинанд, званий Благим Коли малий Архікнязь підріс на стілько, що вже мусів забрати ся до шкільної науки, визначав ся яко ученик великою пильностию і витревалостию тай великими здібностями а особливо незвичайною памятию, що дало єму можність вивчити ся всіляких мов. Наш Цісар говорить тепер крім по німецки ще й по французски, по італіяньски і по анґлійски а також по мадярски і чески, а ческа мова дає єму можність розуміти з дебільшого також і другі славяньскі мови. В чотирнайцятім році житя зачав молодий Архікнязь познакомляти ся зі справами войсковими, а вже в 1848 р. брав участь в битві під Санта Лючія коло Кустоцци, в північній Італії, під проводом славного польного маршалка Радецкого. Під проводом міністра Метерніха учив ся молодий архікнязь залагоджувати справи державні.

Вступленє Франц Йосифа на престіл.

Рік 1848 зазначив ся великими заворушенями майже в цілій Европі, котрі не минули й австрийскої держави. Всюди повіяло свободолюбивим духом, та й австрийска доси абсолютна монархія мала переобразувати ся на конституцийну. Тодішний цісар австрийский Фердинанд, слабий на здоровлю, не чув ся в силі в так бурливих часах держати керму держави в своїх руках і длятого рішив ся уступити і хотів здати корону на свого брата Франца Кароля, а коли і той зрік ся свого права до наслідства австрийского престола в користь свого сина Франц Йосифа, то цісар Фердинанд **дня 2 грудня 1848 року** в Оломуци у великій салі тамошної архіепископскої палати, в присутности всеї цісарскої родини і найвисших достойників держави відчитав письмо, котрим зрік ся цісарскої корони і проголосив свого братанича Франц Йосифа повнолітним та здав на него **цісарску корону**. Так то 60 літ тому назад вступив молодий цісар Франц Йосиф I. на престіл своїх славних предків.

Вість о вступленю цісаря Франц Йосифа на престіл передано зараз тодішній раді державній в Кромірижи, котра приняла еї одушевленим окликом: Най жие конституцийний цісар і король Франц Йосиф I! і вислала депутацию під проводом тодішного президента Смольки до Оломуца, котра мала зложити цісареви желаня з нагоди єго вступленя на престіл і зложити заяву преданности. Дня 27 січня 1849 р. прибула до Оломуца зі Львова руска депутация, зложена з духовних і сьвітских представителів руского народа, до котрої прилучили ся були ще й рускі посли з Кромрижа і на другий день під проводом епископа Григория Яхимовича була на авдиенциї у цісаря, на котрій відчитано адресу від руского народу насамперед по руски, а відтак по німецки. Цісар відповів на ту адресу, що буде дбати про рівноправність всїх народів держави, а між тими народами займуть і Русини приналежне їм місце.

Перша гостина Цісаря в Галичині.

Річию фахових істориків єсть розслідити, що спонукало було молодого цісаря Франц Йосифа виїхати до Галичини і обїздити вхідну, руску, часть сего краю і Буковину по Радівці і Чернівці, як того доси не зробив ніякий з монархів. Сего питаня ми тут не можемо розбирати, однак мусимо звернути увагу на то, що були то часи, коли Росия і еї цар Николай I. уважали за найдогіднійшу пору зробити раз конець турецкій державі, тому „хорому чоловікови“, — як то цар Николай I. називав Туреччину — і що може вже тоді приготовляли ся услівя до т. зв. кримскої війни, як знов з другої сторони Росия при помочи т. зв. „славянофільства“ старала ся приготовити відповідний терен для своїх цілей не лиш в самій Туреччині, але й в Австриї. А росийске „славянофільство“ розглядало ся під ту пору вже досить добре і по Галичині. Але як би й не було, а вже під конець вересня 1851 р. наспіла до Львова чутка, що Цісар Франц Йосиф загостить около половини жовтня до Галичини. Чутку сю небавком потвердила вість, що Є. Вел. Цісар дня 11 жовтня вступив в Бялій в границї Галичини, а у Львові зачали робити приготовленя на принятє Монарха. По дорозї вступив ще Цісар до копалевь соли у Віличці, де єго повитано вельми торжественно.

Дня 16 жовтня о 10 год. рано приїхав Цісар до Городка під Львовом, де єго дожидало войско і величезний здвиг народа. Очевидець, котрий о тій події доніс до „Зорі Галицкої“, так тоді писав о тім: „С ударом 12-ой години загреміли вистріли пушочни, і озвали ся всї кімвали в 4-ох Церквах, разом 26 звонов. По хвили исполнили ся желанія всїх, Монарха стал посреді нас, в ґенеральском строю, поклонивши ся на всї сторони. Воздух той хвили волновался неустанно от громогласного восклицанія многолітствія, котороє от 10—12.000 уст разом випливало“.

Того самого дня, десять мінут перед 2 год. з полудня дали 101 вистрілів з пушок на Високім Замку знати (цитаделю тоді лише що зачали були ставити), що Монарх приїхав до Львова. Рівночасно задзвонили в місті всї дзвони. При триумфальних воротах за Городецкою рогачкою дожидала Монарха депутация ради громадскої з віцебурмістром і сьвято юрска руска парохія з хоругвами. Коло касарні Фердинанда дожидали Монарха командант армії кн. Шварценберґ і намістник ґр. Ґолуховский. Улицями, куди переїздив Монарх, розставлене було по лівій стороні войско а по правій нарід. Скоро Цісар над'їхав, войско давало сальви а нарід витав Монарха грімкими окликами. Коло касарні Фердинанда висів Цісар з повоза, сів на коня і в мундурі ґенерала поїхав до міста. Тут перед краківскою брамою повитали Монарха бурмістр з радою громадскою і маґістратом з ключами. До Монарха промовив тут тимчасовий бурмістр Берґендорф по німецки а найстарший віком з міского виділу Адам Сидорович по польски. Цісар подякував за привіт і поїхав дальше та о пів до 3 год. задержав ся коло президияльної палати, де відбув ся перегляд войска. Опісля зайшов Цісар до палати і тут відбув ся обід, в котрім взяло участь 55 осіб. Вечером була ілюминация, підчас котрої Цісар виходив на балькон. Звітник „Зорі Галицкої“ записуючи то, додав: „Тогда начала ся піснь народна и восклицанія, яко Єго Величество мило приняли сіє изнуреніє чувств“.

Дня 17 жовтня рано був Цісар на богослуженю в катедрі латиньского обряда, а відтак пішов пішки аж на площу Фердинанда де — як записує звітник „Зорі Гал.“ — „Є. Вел. всїли до повоза и їхали отверто новою улицею до палати восклицающу народу. Коли селяне вергали до повоза свои прошенія, Єго Величество хватали их своими руками, що часть на многих містцях, куди Єго Величество проїзджали и проходилися, виділисьмо“.

О 9 год. того дня приймав Цісар на авдиенциї всіляких високих достойників духовних і сьвітских і членів високих станів числом около 250 в мундурах станових і в польских строях. До станових промовив Цісар: Тїшу ся дуже, що виджу стани краєві так численно зібрані і радо признаю в тім їх бажане підпирати мої наміри около краю, котрий менї так дорогий. Духовних професорів розпитував, чи они руского обряду. Именно тіло учительске академічної ґімназиї звернуло на себе увагу Цісаря — як сказано в „Зорі Гал.“ — яко рускої ґімназиї і Цісар допитував ся о професора рускої мови та руского катихита, додаючи, що „релїгія єсть дуже важним предметом“. Тут треба додати, що молодий Цісар в часї своєї подорожі всюди допитував ся про Русинів і руске духовеньство, хотячи очевидно пізнати руску суспільність. О 4 год. відбув ся відтак обід, в котрім взяло участь 94 осіб а між ними два рускі крилошани Куземский і Іжак.

День 18 жовтня 1851 р. став на вічні часи памятний для галицких Русинів. Того дня приїхав Цісар о пів до 10 год. рано зі своєю світою на кони в синій ґенеральскій одежи заложити угольний камінь під руский „Народний Дім“ і другу міску церков, нинїшну церков Преображения Господн. Камінь той був приготовлений від сторони валів і теперішної ул. Корняктів. Стіна була убрана адамашками, в середині вінцем а на верху трома хоругвами, в середині австрийскою а по боках двома рускими. По правій стороні на підвисшенім місци був приготовленний трон для Цісаря а низше стояв стіл, на котрім лежала грамота о положеню угольного каменя і пляни наміреної будови.

В заступстві старенького і хорого митрополита Михаїла Левицкого дожидали Монарха епископи Григорий Яхимович і Йоан Боженьский з капитулами львівскою і перемиською, ОО. Василияни під проводом провінцияла о. Максимовича, Ставропигійский Інститут під проводом сеньора Льва Сосиовского, питомці

духовної семінариї і пр. „Било также — звіщає „Зоря Галицка“ — много духовеньства и народа из сел, много високих чиновников і двох наших станових Русинов в станових одежах г. г. Лодинскій і Тустановскій“. Баталїон ґренадирів окружав многочисленний нарід. Коли Цїсар зсїв з коня, полишив ад'ютантів і сьвіту, сказавши: „Тут я межи моїми Русинами“. Серед зібраного народа настала тепер глубока тишина а коли Монарх станув на тронї, промовив о. крилош. Куземский в імени митрополита і подякував за Єго найв. ласку, що зволив прибути на заложенє угольного каменя а відтак виказав цїль і значінє сего торжества та наконець попросив Монарха о власноручний підпис на грамотї заложеня угольного каменя.

Опісля В. Ч. Шушкевич відчитав грамоту а Цїсар приступив відтак до стола і підписав єї власноручно. Коли Цїсар засїв відтак знов на тронї, відбуло ся посьвяченє, по котрім Монарх знов зійшов, приступив до угольного каменя, в котрий вложено грамоту, наложив три рази вапна і вдарив три рази клевцем в камінь а хор відспівав Монарсї „Многая лїта“. Наконець переглянув Цїсар ще пляни будови і приняв на памятку стишок, котрий роздавано также всїм присутним. Гарний сей стишок починає ся словами виголошеними нїби то селянами до Цїсаря:

Що то за диво! З коня вороного
Цїсар наш гожий з'сїдає,
До землї склонив личенько миле,
Нїби в нїй чогось шукає.
Пане любезний! То наша мати,
То сьвята руска землиця,
На нїй ми зросли і на єї грудех
Кормить нас єй красна пшениця.

А Цїсар відповідає селянам:

Дїтоньки мої! Я нове зерно
Сїю во земленьку вашу,
Не для одного лїта на жниво
І не для скотини на пашу,
Бо з того зерна стрілить під небо
Колос на жниво во віки
А з того жнива повні вам будуть
Ума і серця засіки.

В иншім знов місци каже Цїсар до руских селян:

Ви мої дїти; в моїй коронї
Ви моє красне сьвітило
В моїй гостинї тут межи вами
Менї так любо і мило.
Я вам внезабудь на тїй землици,
Що вас як мати плекає,
Сей кладу камінь, най з него сьві-
Попід небеса буяє. [тлїсть

А ще в иншім місци поет вкладає Цїсареви в уста слїдуючі мов би віщі слова:

Земля ся стелить цьвітом на весну,
Бо гріє 'ї сонце небеснє:
Із моєї руки, дїтоньки! для вас
Новоє племя воскреснє.

Отсе була найторжественнїйша і сьміло можна сказати, найважнїйша хвиля в цїлій цїсарскій подорожи в Галичинї і тому в нинїшну пору треба єї особливо піднести та молодшим поколїням пригадати. Дальший опис цїсарскої гостини у Львові подаємо вже лиш в коротенькім начерку.

По торжестві покладеня угольного каменя поїхав Цїсар оглядати всїлякі публичні інституциї, був в церкві сьв. Юра і в митрополичій палатї, де з бальнона роздивляв ся по Львові. Вечером відбула ся ілюмінация міста, якої Львів доси ще не видав, а Цїсар переїхавшись по осьвітленім містї, поїхав на баль даний польскою шляхтою в заведеню Оссолїньских. На другий день в недїлю відбула ся народна забава на Пісковій горі а вечером — як нотує „Зоря Галицка“ — било світлоє зрілище польскоє (представленє в театрі). Єго Величество приняти били грімкими восклицанїями а из произведених народних плясов обратили на себе вниманіє Єго Величества також руска коломийка“.

Дня 20. жовтня рано о 7 год. виїхав Цїсар в дальшу подорож по всхідній Галичинї через Золочів до Тернополя. В Золочеві Цїсар задержав ся лиш на стілько, що відбув перегляд войска а відтак поїхав дальше. Всюди на стациях почтових і при дорогах збирали ся товпи народа, витаючи Монарха. В Тернополи витав Цїсаря бурмістр Дрималик з цїлою радою громадскою і з духовеньством. Тут не було музики, отже якийсь Ондерек зібрав учеників із 16 руских сїльских шкіл і вечером співали ті ученики під вікнами Монарха в будинку уряду окружного рускі піснї як: „Мир вам братя“, „Де єсть руска вітчина“ і др.

З Тернополя поїхав Цїсар на другий день через Березовицю і Мишківцї до Микулинець а звідси по перепряженю коний до Струсова і Теребовлї. В Теребовли, де перемінювано конї, були уставленї піраміди з теребовельских плит (дописуватель „Зорі Гал.“ додає: „котории аж до Хін вивозят ся“) з кукурудзи, гарбузів, овочів і колося. Єго Величество — каже згаданий дописуватель — поглянули мило на тии искусно уложении піраміди и опустили Теребовлю, когда радостно восклицающу народу второвали звони и многократнии моздеров вистріли“.

Дальше поїхав Цїсар до Копичинець, де зібрало ся було звиш 400 молодцїв, котрі супровожали Монарха, звідси до Чорткова і через Ягольницю до Товстого. В Товстім подали нашї селяни Монарсї пшеничний хлїб і мід яко плоди подільскї. Цїсар уломив кусень хлїба і з'їв. З Товстого поїхав Цїсар до Заліщик а звідси до Черновець, де Монарха подібно як у Львові повитано з великим одушевленем і з можливо як найбільшою парадою. Тут при мостї на Прутї відбуло ся о год. пів до 8 вечером повитанє Монарха а відтак дві панни в білих сукнях і з ґірляндами з хороших цьвітів, перевішеними через плече, супровожали молодого Монарха на кониках аж до самої палати. В Чернівцях приймав Цїсар між иншими і молдавских міністрів на авдиенциї. Відтак дня 23. жовтня поїхав Цїсар до Радовець а вернувши звідтам назад до Черновець, виїхав до Коломиї і остаточно через Станиславів, Стрий, Дрогобич, Самбір, отже об'їхавши всю вхідну Галичину довкола, вернув дня 5. падолиста назад до Відня а віденьскі Русини відправили в тамошній рускій церкві сьв. Варвари благодарственне богослуженє за щасливий поворот Цїсаря.

Є. Вел. Цїсар Франц Йосиф був пізнїйше ще кілька разів в Галичинї і у Львові, але тоті Єго гостини не мали вже того визначно політичного характеру, що перша Єго гостина та й суть ще більше в памяти, тому їх вже помпнаємо.

Новинки.

Львів, дня 1-го грудня 1908

— **Є. Е. п. Намістник** др. Михаіл Бобржиньский повернув вчера з Відня до Львова.

— **Перенесеня.** П. Мінїстер внутрішних справ покликав рахункового ревідента Намістництва Тад. Заґурского до служби в рахунковім департаментї Мінїстерства внутрішних справ.

— **Іменованя.** П. Управитель Мінїстерства скарбу іменував архівария льотерийного уряду в Інсбруцї Болесл. Арнольда, касовим контрольором льотерийного уряду у Львові.

— **З нотарияльних кругів.** П. Управитель мінїстерства судівництва іменував нота рияльних кандидатів: Винк. Ґабриєльского в Долинї і Едм. Базилевича в Сяноцї нотарами, першого в Бирчи, другого в Старій Соли.

— **Цїсар і Король Франц Йосиф I** (1848—1908). Картини з єго житя на спомин 60 лїтного володарства написав Ол. Барвіньский (ціна 50 сот.), видані Руск. Тов. педаґоґічним. з ілюстрациями, одобрені на нагороди для молодежи і до шкільних бібліотек рішенем ц. к. Ради шк. краєв з 19 червня 1908, надають ся для роздачі на памятку з нагоди ювилею шкільній молодежи. Можна дістати в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка або в Руск. Тов. педаґ. уд. Вірменьска 2.

Телеґрами.

Відень 1 грудня. Вчера перед полуднем приймив Цїсар депутациї: Палати панів і палати послів. Іменем першої виголосив промову президент кн. Віндішґрец, іменем палати послів президент др. Вайскірхнер. На обі ті промови відповів Цїсар.

Білград 1 грудня. Король Петро приймив оногди росийского ґенерала Ліповача на довшій авдиенциї.

Триєст 1 грудня. Слїдство полїцийне виказало, що полїция в часї пятничних демонстраций не ужила стрільного оружия, натомість демонстранти стріляли з близька до полїциянтів з револьверів.

Софія 1 грудня. Болгарска аґентия телеґрафічна заперечує, немов би мінїстерство подало ся до димісиї.

Льондон 1 грудня. Король Едвард, котрий в послїдних днях перестудив ся був і занедужав, має ся вже лїпше. Однако вчера ще не виходив з комнати.

Тебріс 1 грудня. Члени парляменту одержали вість, що ворохобники провінциї Азербейджен потерпіли поражку.

Новий Йорк 1 грудня. До Бюра Райтера доносять з Порт-о-Пренс, що революціонїсти побідили і наближають ся до столицї.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. — (Телефона ч. 527).